

Landskap: Skåne Upptecknare: Povel Eriksson, Veberöd
 Härad: Torna Berättare: Otto Ekelund
 Socken: Veberöd Berättarens yrke: målare
 Uppteckningsår: 1954 Född år 1889 i Veberöd

- Uppgiften om sagesmannen. s. 1.
 Asums-pägen och Ederholm s. 2-3.
 Ryktegubbar. s. 4.
 Fem juldanna slaktade. s. 5.
 Backs lyftes på guldspele, - troll. s. 6.
 Jätten Finn och Lunds domkyrka. s. 7.
 Jungfruvalen. s. 8.
 Kava och vandr. s. 9-11.
 Lyften hos djur. s. 9.
 Hjunken på välgård. s. 12.
 Pägen om Veberöds ö. Göddelövs kyrkeldokor. s. 13.
 Födovämnen och födomar. s. 14.

26. 8. 8.
 LU 766.
 " 74.

ACC. N:R M. 13728: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ekelund:

Född i den stuga, där han nu bor, belägen mitt emot den s.k.
Jungfruslottsrännan. Gott minne och god iakttagningsförmåga.
Genom sitt yrke, målarens, har han inte alltid varit bunden
vid Veberöd utan arbetat inom ett större område söder om byn.

ACC. N:R M. 13728:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~~LUF 81~~

Åsumspågen har jag inte hört så mycket om, men Cederholm var en annan som var lika bra. Han hade förresten lärt av Åsumspågen som slutade, när Cederholm började sin praktik. Det var för ungefär 50 år sedan. Båda två kunde latin, för på det språket skrev dom sina recept, och svartkonstboken var också på latin. Det var en receptbok ifrån munkatiden. - Skulle man bli botad, kunde det räcka med att man sov med ett snöre eller en tråd kring det sjuka stället och sedan skickade den med ett bud till Cederholm. Han bodde först i Staffanstorp och sedan i Svedala; han dog några år före sista kriget. - En gång skickades ett bud till honom med två trådar. För den ena trådens ägare skrev Cederholm ut ett recept, men inte för den andra. I stället sade han till budet: "Hälsa den, som äger den här tråden, att sådan värk kan jag inte bota. Den går över när de nio månaderna har gått."

Cederholm brydde sig inte om sina patienter och ibland kunde det hända, att många sjuka fick gå hem igen utan att ha blivit botade. Då fick de komma tillbaka en annan dag när han var på sådant humör, att han släppte in dem.

ACC. N:R M. 13728:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~~LUF 81~~

En man hade ont i huvudet och gick till Cederholm och sökte bot. Denne sade till honom: "Hugg ner de två lindarna som står på södra sidan av din gård så blir du bra."- " Men de två på norra sidan då?" - " Nej, låt dem stå, för det vet du väl lika bra som jag, att det är inte lind utan lönn!"- Mannen gjorde som han blivit tillsagd och blev bra.

Den Åsumspåg, som finns i Sjöbo nu, tror jag inte alls på för det är bara en skojare.

ACC. N:R M. 13728:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Glossom var det samma som lyktegubbe. Det var de hoppande, blå lågor som man kunde få se förr, men som är försvunna nu, eftersom marken är utdikad. Man brukade också säga att ljusen var avlidna lantmätare, som gick igen för att de mätt fel. Ljusen kallades också "jordmålare".

Allt det här skulle manakta sig för, eftersom man blev sjuk av att se det. Men det var inte så konstigt, då det var gaser.

ACC. N:R M. 13728:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förr när judarna slaktade, så hade de en särskild överstepräst som dödade djuren åt dem. När en jude ville ha något kött, fick han inte köpa det hos en slaktare eller låta en slaktare döda djuret, utan det skulle judeprästen göra. Han skar av halsen med en kniv utan att först bedöva djuret, och sedan övertog slaktaren kroppen och styckade den. Ett sådant judeslakteri fanns i Slimminge. - Likadant måste bönderna, när de sålde kycklingar eller ankor på torget i stan, ha några levande með sig som judarna själva kunde döda.

ACC. N:R M. 13728:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nej, inte var det Romeleklint som lyfte på sig ibland.
Det var Gropabacken som ligger nere vid Hålegården. Somliga
nyårsnätter lyftes den sandbacken på fyra guldpelare, som
det var glas emellan, och genom det kunde man se hur trollen
dansade. Det berättade min fader att han hade sett.

ACC. N:R M. 13728:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jätten Finn och hans fru bodde på Romeleklint, trodde folk förr. Det berättades, att Finn kommit överens med byggmästaren av Lunds domkyrka att Finn skulle hjälpa till med byggandet. Som ersättning skulle han få byggmästarens hjärta som leksak åt sina barn, såvida inte denne kunde säga jättens namn. När kyrkan var nästan färdig, gick byggmästaren och oroade sig för sitt hjärta och gick därför upp på Romeleklint och lade sig att sova. Där fick han höra Klintafrun vyssa sitt barn nere i berget och hon sade: "Gråt inte, för snart kommer Finn hem med ett hjärta till dig." -- Byggmästaren gick då ner till kyrkan och sade till Finn, som höll på att passa in sista stenen: "Finn, Finn, passa den stenen bättre in." Jätten blev då så arg, att han ville riva ner kyrkan och hans fru kom springande och ville hjälpa honom. - Självt har jag inte sett det, men de båda skall finnas avbildade i kyrkan än i dag.

ACC. N:R M. 13728:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jungfrudalen är samma plats, som förr kallades Jungfruslotts-
rännan. Då fanns där på spetsen mellan de två dalarna en stuga,
där det bodde tre ogifta käringar. Döm kallades för Jungfruarna
och stugan kallades för Jungfruslottet. Det måste ha varit på
1700-talet för det var när mormors föräldrar var unga. Men efter
det har folk gjort en annan historia av namnet.

ACC. N:R M. 13728:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ja, sånt här skulle man egentligen inte tala om.- I lagarna fanns det förr ett förbud mot att låta märrar, som skulle föla, gå lösa ute i det fria. Det förbudet har med varulven att göra.

Om en havande kvinna fick tag i det som kom ut efter fölet och som kallades "fölahammen", så kunde hon draga det över sig och då fick hon föda sitt barn utan smärta. Men till straff fick barnet då ett lyte, och det bestod i att om det blev en pojke, så blev han varulv, och blev det en tös, så blev hon mara.

Såna lyten berodde på att någonting hade hänt när modern varit havande. Det måste förstås vara i en viss månad. Så t. ex. födde en gris en kull smågrisar som alla hade hundhuvuden, och det berodde på att en hund hade skällt på grisen vid en viss tid. Likadant födde en ko en kalv som var precis som ett rådjur, lika fin i pälsen och med lika smala ben. Det berodde på att kon sett ett rådjur innan hon kalvade.

ACC. N:R M. 13728:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Varulven var en vanlig man som blev besatt och måste ut och springa på nätterna när månen sken. Han sprang då på händerna och ett ben medan han lyfte det andra i vädret.- Självt har jag sett en varulv. Det var en gång när jag kom cyklande som jag såg honom på vägen. Men jag lät inte skrämman mig utan sade till honom: "Ge du dig iväg, annars skall jag hjälpa dig." Då försvann han in bland några buskar vid vägen. Jag kände igen honom och talade om händelsen för några grannar nästa dag. De visste redan vem det var, men vi gjorde ingenting åt det, eftersom det var ett lyte som mannen led av och som han inte kunde hjälpa.

Maran red på hästarna om natten och flätade deras man. Det var bara vissa hästar som hon red på, men det var ett otyg för manen var så hoptrasslad på morgonen att man knappt kunde reda upp den.- En granne till mig hade en häst, som maran alltid red om nätterna; det var den som stod närmast staldörren, medan hon aldrig rörde de andra. När ägaren lät hästarna byta

ACC. N:R M. 13728: //.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

plats, upphörde ofoget.

Maran red också på människor om natten. För att slippa henne skulle man ställa sin skor med snutorna utåt rummet. Det gjorde alltid de gamla genom att sätta sig på sängen eller ställa sig med ryggen mot den och sedan taga av skorna. - Men maran tror jag inte på, för är bara som man ligger illa och drömmer otäckt.

ACC. N:R M. 13728:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H. C. B.

Ett sjunket ställe finns det vid Torna Hällestad, jag tror det är vid Tuvelund.- Där fanns förr en prästgård och prästen skall inte ha varit Guds bästa barn. En gång skulle prästfrun gå till byn och när hon var uppe på en kulle fick hon höra ett väldigt oväsen bakom sig. När hon vände sig om, fick hon se prästgården sjunka ner i jorden, och själv blev hon förvandlad till en sten. Den står där på kullen än i dag. En gång försökte man att flytta den, men då hände det märkliga saker. Stenen låg i vägen för folk och därför flyttade man bort den till en mölla, men då började det spöka för mjölnaren och hans pojke. De låg i ett särskilt rum för att sköta kvarnen på natten, men de fick inte sova i fred. Ibland kunde kvarnen sätta igång att mala mitt på natten, fastän mjölnaren låst fast vingarna. Inte förrän stenen flyttades tillbaka till sin rätta plats, slutade spökerierna. Mjölnaren har jag förresten själv pratat med.

ACC. N:R M. 13728:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUF 66

Veberöds kyrka hade inte mer än en klocka förr, och därför ville man ha den lilla klockan i Göddelövs kyrka. De två byarna ingick ett vad att om "vevringarna" kunde taga klockan och föra den in på sitt eget område utan att bli upphunna och fasttagna, så skulle de få behålla den. Det bestämdes också hur lång tid de fick på sig att försöka.

Göddelövsborna satte genast ut vakter vid gränsen mot Veberöd, men en karl därifrån klädde ut sig till fruntimmer och gick och pratade med dem och bjöd dem på kaffe och gök. Detta fortsatte han med, men den sista natten lade han något i kaffet, som vakterna somnade av. Vevringarna kom då farande med en sådan vagn, som man forslade sten på förr. Framför den hade de spämt sex oxar. De körde fram till Göddelövs kyrka och tog ner klockan från klockstapeln. Sedan körde de tillbaka den närmaste vägen över Romeleklint och det är den som går förbi här utanför. - Klockan fick sedan stanna i Veberöd, och vagnen, som man stulit den med, bevarades länge.

ACC. N:R M. 13728:14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUF 74

Hästkött åt folk aldrig förr, men nu är där ju de som gör det. En sådan som flådde döda hästar, kallades för "rackare", och han var inte ärlig och hederlig. Skinnet var det enda som man tog vara på, och själva hästkroppen grävdes ner långt borta i skogen.

Svamp åt heller ingen, för man visste inte vilken sort som var giftig eller ätlig.- En man plockade murklor, som han brukade sälja på torget i staden. En herrgårdsfru kom fram till honom och sade: "tänk, vad ni har det bra på landet, som har så nära till den goda svampen." Mannen svarade: "det är väl ingen mat, det är bara herrgårdsfolk och svin som äter sånt."